

Verslag 16e informatiedag

18 november 2014, Boerderij Mereveld, Utrecht

Traditiegetrouw organiseert de projectgroep Informatiedagen van het Platform Senioren van de KNMvD tweemaal per jaar een veterinaire informatiedag. In het najaar 2014 voor de 16^e keer. Met 119 aanmeldingen kan de projectgroep Informatiedagen van het platform zich ook dit keer weer verheugen op een ruime belangstelling.

Opening

Dagvoorzitter Jan Peelen leidt Dirk Willink, voorzitter van de KNMvD, in met een kritische verwijzing naar het beleidsplan van de KNMvD waarin niet meer dan drie regels zijn gewijid aan seniorleden.

Willink hecht aan ledenbetrokkenheid en ledencontact getuige zijn aanwezigheid op deze informatiedag en wijst op het feit dat de visie zoals verwoord in het strategische beleidsplan van de KNMvD nu eenmaal een breder perspectief omvat, tot stand gekomen via uitvoerig overleg met de leden.

Verwijzend naar het recent aan de leden verstuurd verzoek om feedback met betrekking tot het Diergeneeskundig Jaarboek, vraagt hij de aanwezigen toch vooral om op verzoeken als deze te reageren teneinde de als overkill ervaren informatievoorziening beter op de behoefte te kunnen afstemmen.

Tot slot de betekenis van huisdieren in relatie tot de mens memorerend, breekt de voorzitter een lans voor de stichting OPOEH (www.oopoeh.nl), die vandaag met een stand in de ontvangstruimte senioren informeert over een mogelijke rol als 'oppas' voor huisdieren die door omstandigheden te lang alleen zijn.

Jos Thijssen, endocri(mi)nologie

Ad Rijnberk introduceert Jos Thijssen, emeritus hoogleraar Endocrinologie en Klinische Chemie, Universitair Medisch Centrum Utrecht, met een korte impressie van zijn indrukwekkende CV en een weergave van de relatie met diergeneeskunde in de vorm van een bij 'kleine huisdieren' inventief ontwikkelde verlengde steelpan om urine te verzamelen.

In zijn voordracht, getiteld '*Endocri(mi)nologie - Onderzoek naar spiergroei bevorderende stoffen bij mensen en dieren*', schetst Thijssen hoe de grondlegger van de endocrinologie,

Charles Edouard Brown-Séquard, eind 19e eeuw (op 72-jarige leeftijd) in een poging het(/zijn?) verouderingsproces te keren waterige testis-extracten van honden en cavia's bij de mens injecteerde. Hierop introduceerde Voronoff in 1930 het bij de mens implanteren van testisweefsel van honden en apen waarvan inmiddels wordt vermoed dat het van invloed geweest kan zijn op de overdracht van HIV.

In Nederland leidde samenwerking tussen Ernst Laqueur, hoogleraar farmacologie aan de Universiteit van Amsterdam, en Saal van Zwanenberg in 1923 tot de oprichting van de NV Organon waar insuline uit als slachtafval verkregen alvleesklieren werd geproduceerd. Butenandt isoleerde in 1934 de testosteron-metaboliet androsteron in mannenurine en Laqueur een jaar later testosteron in stierentestikels. In 1946 lukte het Kochakian het anabole steroïde nandrolon te synthetiseren dat vanaf 1960 vanwege het positieve effect op de eiwitsynthese postoperatief werd toegepast.

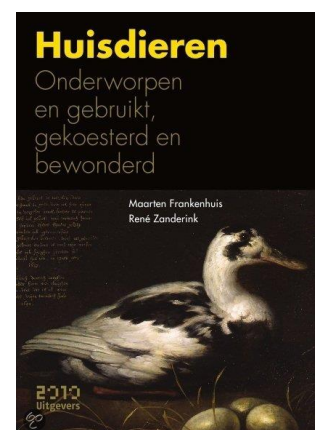
De World Anti-Doping Agency (WADA) geeft jaarlijks een lijst uit met stoffen en methoden die zowel binnen als buiten sportverband zijn verboden waaronder exo- en endogene androgene anabole steroïden, beta-antagonisten (zoals clenbuterol), groeihormoon, erythropoëtine, et cetera. Anders dan in de sport is de wet- en regelgeving met betrekking tot de toepassing van bijvoorbeeld groeibevorderende middelen in de veehouderij internationaal niet uniform.

Met betrekking tot het gebruik van prestatiebevorderende stoffen en methoden ging Thijssen in op het belang van de daarvoor benodigde detectiemethoden en de betekenis van het Biologisch Paspoort.

Naast nieuwe ontwikkelingen zoals gendoping kwam tot slot ook de ethiek van het dopinggebruik aan de orde waarbij het kunstmatig bevorderen van prestaties voor spreker toch vooral een wetenschappelijke uitdaging is.

Maarten Frankenhuis, zeldzame huisdierrassen

Na de goed verzorgde lunch met ruimschoots gelegenheid voor het uitwisselen van contacten, attendeert Tine Beulink de aanwezigen op de in voorbereiding zijnde reis voor senioren in mei 2015 naar noordoost Duitsland. Vervolgens leidt Koos Verhoeff de volgende spreker in: Maarten Frankenhuis, emeritus hoogleraar pluimveegeeneeskunde, voormalig directeur van Artis en medeauteur van het recent verschenen boek '*Huisdieren*', waaraan zijn voordracht - getiteld '*Zeldzame huisdierrassen, kunstmatige seksuele selectie en biodiversiteit*' – is ontleend.

Schok voor de heren, maar de partnerkeuze wordt bepaald door de vrouw. Mannelijke dieren zijn vaak uitgerust met opzichtige uiterlijkheden, meestal als signaal van gezondheid,

kracht en volwassenheid. Ornamenten die behalve de aandacht van de vrouwtjes ook die van roofdieren trekken, het voedsel zoeken belemmeren en veel extra energie vergen bij de aanleg of een overhaaste vlucht bemoeilijken.

Naast uiterlijkheden en fysiek imponeergedrag worden - om het vrouwtje voor zich te winnen - ook andere activiteiten ontplooid zoals het bouwen van indrukwekkende nesten, het aanleggen van fraaie siertuintjes of het bezorgen van lekkernijen.

Ook geuren en met name feromonen spelen bij de partnerkeuze een rol. Daarnaast zijn ze - ook bij de mens - van invloed op de synchronisatie van de ovulatoire cyclus, niet onbelangrijk bij trekkende kuddedieren of onze nomadische voorouders en nog altijd merkbaar in meisjesinternaten, nonnenkloosters en zelfs in gezinnen met meerdere dochters.

Naast dit alles blijkt echter ook het Major Histocompatibility Complex (MHC) van grote invloed op de partnerkeuze. Zo kiezen vrouwelijke dieren en mensen bij voorkeur een partner die qua MHC zo veel mogelijk verschilt van het eigen complex en als gevolg daarvan bij de nakomelingen resulteert in optimale erfelijke eigenschappen. Bij zwangerschap (maar ook bij pilgebruik) gaat de aandacht daarentegen uit naar de eigen vertrouwde familierelatie c.q. het overeenkomende MHC. Overigens blijken partnercombinaties met eenzelfde MHC veel meer moeite te hebben met het realiseren van nageslacht. Wat dit aangaat geeft het te denken dat veel jonge vrouwen onder invloed van hormonale anticonceptie hun partner selecteren.

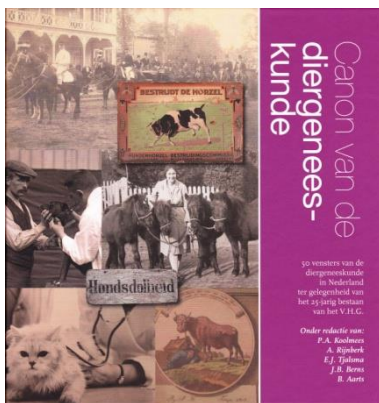
Ruim 10.000 jaar geleden begon de mens in het oostelijke Middellandse-Zee-gebied diersoorten die hem omringden (zoals wolf, schaap en geit, wild zwijn en oeros) te domesticeren. Dat gold ook voor talrijke landbouwgewassen. Landbouwtechnieken werden ontwikkeld.

Gedomesticeerde diersoorten waren wat het voortplantingsproces en de partnerkeuze betreft volledig afhankelijk van de mens. De selectie die hiervan het gevolg was, heeft geresulteerd in uitbundige veelvormigheid van huisdierrassen, maar ook in verlies aan kwaliteit.

Domesticatie van wilde planten en dieren tot landbouwgewassen en landbouwhuisdieren heeft de ontwikkeling van grootschalige voedselproductie, bevolkingstoename, arbeidsverdeling en arbeidsspecialisatie tot gevolg gehad en geleid tot complexe samenlevingen met een centrale overheid, eigen schrift en bestuurlijke en technologische vernieuwingen. Vrouwen zijn nog lang verzamelaar gebleven terwijl mannen zich specialiseerden tot krijgers, herders, bestuurders, et cetera. Hiervoor waren vrouwen vanwege hun geringere lichaamskracht, aaneenschakelingen van zwangerschappen en perioden van borstvoeding minder geschikt. Vermoed wordt dat als gevolg van deze ontwikkeling de aanvankelijk bestaande matriarchale instelling is overgegaan in het patriarchaat met de daaraan verbonden hiërarchie.

Eenzijdige selectie op productiekenmerken heeft geleid tot het verlies aan biologische kwaliteit. Selectie op exterieur tot verlies aan oorspronkelijke raseigenschappen. Frankenhuis sluit af met een pleidooi voor de Stichting Zeldzame Huisdierrassen en het projectbureau Behoud Nederlands Levend Erfgoed die zich inzetten voor het behoud van de genetische diversiteit, die in de toekomst belangrijk kan zijn bij de 'verbetering' van gangbare productierassen.

Nadat spreker nog enkele vragen van een geboeid gehoor heeft beantwoord, sluit voorzitter Jan Peelen het formele gedeelte af en wordt ook deze geslaagde informatiebijeenkomst met een drankje en een hapje besloten.

Tijdens de informatiedag kregen de deelnemers de gelegenheid kennis te nemen van de ter gelegenheid van het 25 jarig jubileum van het Veterinair Historisch Genootschap recent verschenen 'Canon van de Diergeneeskunde' (zie ook <http://www.dchg.nl/bestellen>).

Marcel Mirck